

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 การสกัดสารจากแก่นมะหาดด้วยตัวทำละลายอินทรีย์

จากการสกัดสารจากแก่นมะหาดด้วยวิธีการแช่ในตัวทำละลาย (Maceration) เอทิลอะซิเตต และเมทานอล โดยการชั่งผงมะหาด 2.315 กิโลกรัม แช่ด้วยตัวทำละลายเอทิลอะซิเตตปริมาตร 8 ลิตร ทั้งหมด 5 ครั้ง จะได้สารละลายสีเหลือง เมื่อนำสารสกัดที่ได้มาระเหยตัวทำละลายออกด้วยเครื่องระเหยสารแบบลดความดัน (Rotary Vacuum Evaporator) จะได้สารสกัดหยาบชั้นเอทิลอะซิเตต และนำกากพืชที่เหลือมาทำการสกัดด้วยเมทานอล ปริมาตร 8 ลิตร ทั้งหมด 5 ครั้ง จะได้สารละลายสีน้ำตาลเหลือง เมื่อนำสารสกัดที่ได้มาระเหยตัวทำละลาย จะได้สารสกัดหยาบชั้นเมทานอล

ทำการชั่งและบันทึกน้ำหนักของสารสกัดหยาบที่ได้ในแต่ละชั้นและคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ (%) ของสารสกัดหยาบเมื่อเปรียบเทียบกับน้ำหนักพืชแห้ง ดังแสดงผลการสกัดสารในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการสกัดสารด้วยตัวทำละลายชนิดต่าง ๆ

ตัวทำละลาย	สารสกัดหยาบ (g)	ลักษณะของสารสกัดหยาบ	เปอร์เซ็นต์ของสารสกัดหยาบ (% g / g พืชแห้ง)
เอทิลอะซิเตต	137.81	ของแข็งสีเหลือง	5.95
เมทานอล	250.20	ของแข็งสีน้ำตาลเหลือง	10.81

จากการศึกษาการสกัดสาร oxyresveratrol ด้วยตัวทำละลายอินทรีย์เอทิลอะซิเตต และเมทานอล พบว่า การสกัดด้วยเมทานอลจะได้เปอร์เซ็นต์ของสารสกัดหยาบได้มากกว่าการใช้สารเอทิลอะซิเตต แต่เนื่องจากตัวทำละลายทั้ง 2 ชนิดสามารถเหลือตกค้างในการสกัดได้สูง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นพิษเกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการสกัดสารสำคัญด้วยตัวทำละลายเอทานอลซึ่งจะมีความเป็นพิษที่น้อยกว่าและสามารถนำสารสกัดไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ได้ง่ายกว่า

4.2 การศึกษาหาสภาวะที่เหมาะสมในการสกัดสาร oxyresveratrol

4.2.1 การศึกษาความเข้มข้นของตัวทำละลายเอทานอลที่เหมาะสมในการสกัด

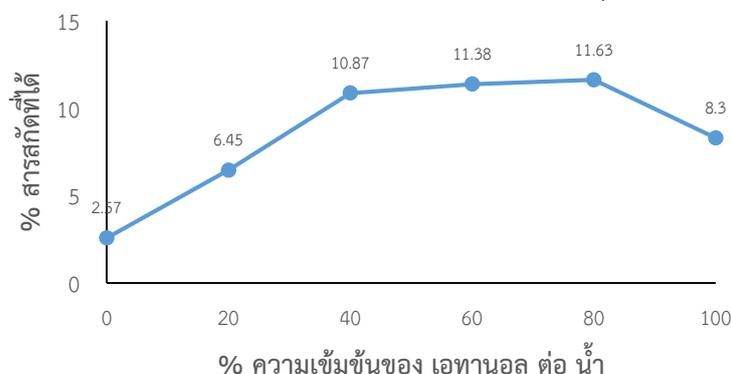
จากการศึกษาหาความเข้มข้นของเอทานอลที่เหมาะสมในการสกัดสาร oxyresveratrol จากแก่นมะหาด ด้วยวิธีการแช่พืช (maceration) ที่อุณหภูมิห้อง ที่ใช้ความเข้มข้นของเอทานอลเป็น 0, 20, 40, 60, 80 และ 100% เอทานอล โดยอัตราส่วนในการสกัดระหว่างพืชต่อตัวทำละลายเป็น 1 ต่อ 10 ทำการแช่เป็นเวลา 24 ชั่วโมง เมื่อนำมาทำการกรองและระเหยตัวทำละลายออก

ซึ่งน้ำหนักของสารสกัดที่ได้ และทำการตรวจสอบกลุ่มสารด้วยเทคนิค TLC ดังแสดงภาพที่ 4.1 จากการศึกษาพบว่า กลุ่มสารหลักที่มีความเข้มของจุดสารมาก ที่มีการสกัดด้วยเอทานอล ที่ความเข้มข้น 80 % และ 100% เอทานอล จะให้ความเข้มของจุดสารมากที่สุดและมีความเข้มที่ใกล้เคียงกัน

ภาพที่ 4.1 แสดงการตรวจสอบกลุ่มสารด้วยเทคนิค TLC ด้วยระบบ 5 % MeOH:CH₂Cl₂

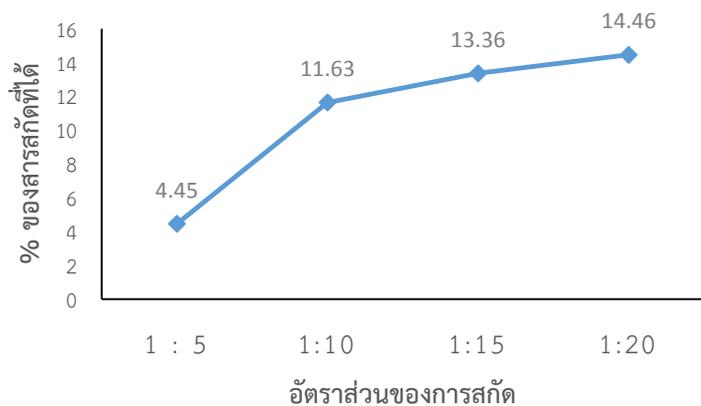
เมื่อนำสารสกัดด้วยตัวทำละลายเอทานอลที่ความเข้มข้นต่าง ๆ ทำการชั่งน้ำหนักของสารสกัดที่ได้ดังแสดงในภาพที่ 4.2 พบว่า เมื่อความเข้มข้นของเอทานอลในสกัดเป็น 80 % จะให้เปอร์เซ็นต์การสกัดที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับการใช้ 100 % ในการสกัด ประกอบจากการตรวจสอบกลุ่มสารพบว่า การสกัดด้วย 80 % เอทานอล จะให้ความเข้มของสารสำคัญใกล้เคียงกับการใช้ 100 % เอทานอลในการสกัด ดังนั้นความเข้มข้นของเอทานอลที่เหมาะสมที่สุด คือ 80 %

ภาพที่ 4.2 แสดงเปอร์เซ็นต์ของสารสกัดที่ได้ที่ความเข้มข้นต่าง ๆ ของเอทานอลที่ใช้สกัด

4.2.2 การศึกษาหาอัตราส่วนที่เหมาะสมในการสกัด

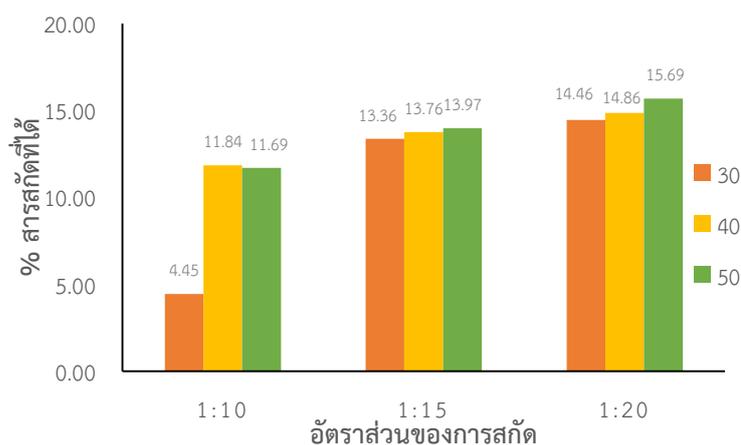
การหาอัตราส่วนที่เหมาะสมในการสกัดด้วย 80 % เอทานอล โดยใช้อัตราส่วนระหว่างพืชต่อตัวทำละลายเป็น 1:5, 1:10, 1:15 และ 1:20 โดยทำการแช่ที่อุณหภูมิห้อง เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ดังแสดงผลการวิจัยในภาพที่ 4.3 จากการศึกษาพบว่าเมื่อใช้ตัวทำละลายมากขึ้นปริมาณสารสกัดที่จะได้จะเพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อใช้อัตราส่วนเป็น 1:15 และ 1:20 พบว่า เปอร์เซ็นต์ของสารสกัดที่ได้ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นอัตราส่วนในการสกัดสารที่เหมาะสมที่สุดคืออัตราส่วน 1:15

ภาพที่ 4.3 แสดงเปอร์เซ็นต์ของสารสกัดที่ได้โดยสกัดด้วย 80% เอทานอลในอัตราส่วนต่าง ๆ

4.2.3 การศึกษาผลของอุณหภูมิที่เหมาะสมในการสกัด

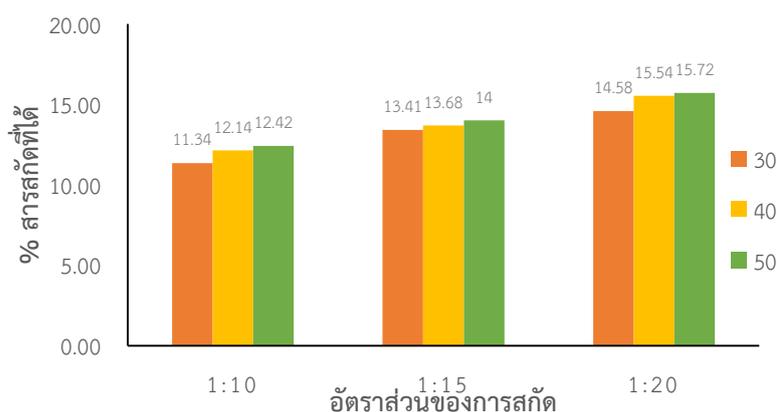
จากการศึกษาข้อ 4.2.1 และข้อ 4.2.2 พบว่า การสกัดสารด้วย 80 % เอทานอล เป็นความเข้มข้นที่เหมาะสมที่สุด เมื่อทำการศึกษาผลของอุณหภูมิใช้ในการสกัดโดยศึกษาอุณหภูมิในการสกัดเป็น 30, 40 และ 50 °C โดยใช้อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:10, 1:15 และ 1:20 จากการศึกษาพบว่า เมื่อใช้อุณหภูมิในการสกัดที่สูงขึ้น ปริมาณสารสกัดที่ได้มี % สารสกัดที่ได้ไม่แตกต่างกันมากนัก เมื่อใช้อัตราส่วนเป็น 1:10, 1:15 และ 1:20 ตามลำดับ แต่เมื่อทำการสกัดด้วยอัตราส่วนในการสกัดที่ 1:10 พบว่า เมื่อใช้อุณหภูมิในการสกัด 30 °C จะได้เปอร์เซ็นต์สารสกัดที่น้อยแต่เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นพบว่า ปริมาณสารสกัดเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนดังแสดงในภาพที่ 4.4 จากผลการศึกษาพบว่าอุณหภูมิที่เหมาะสมในการสกัดสารสำคัญ คือ อุณหภูมิ 40 °C

ภาพที่ 4.4 แสดงผลการสกัดที่อุณหภูมิ 30, 40 และ 50 °C โดยใช้อัตราส่วนในการสกัดต่าง ๆ

4.2.4 การศึกษาผลของการเขย่าต่อปริมาณสารสกัด

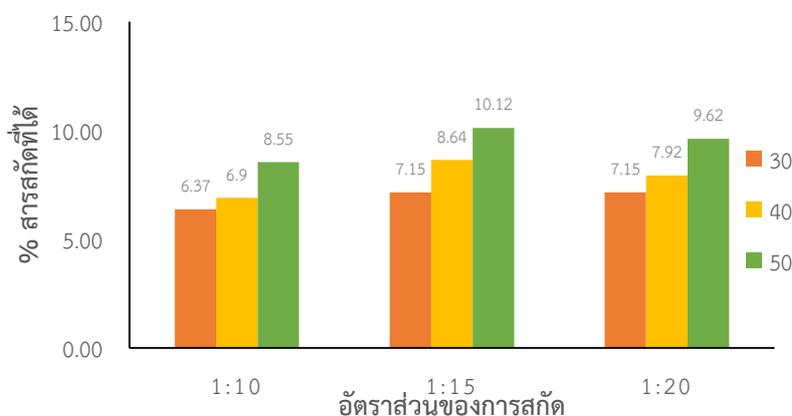
จากการศึกษาข้อ 4.2.1 เมื่อทำการสกัดสารสำคัญด้วย 80 % เอทานอล ใช้อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:10, 1:15 และ 1:20 เพื่อศึกษาหาสภาวะที่เหมาะสมในการสกัดด้วยวิธีการเขย่า โดยใช้ความเร็ว 120 รอบต่อนาที เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 30, 40 และ 50 °C จากการศึกษพบว่า เมื่อใช้อุณหภูมิในการสกัดที่สูงขึ้น ปริมาณสารสกัดที่ได้มี % สารสกัดที่ได้ไม่แตกต่างกันมากนัก เมื่อใช้อัตราส่วนเป็น 1:10, 1:15 และ 1:20 ตามลำดับ

ภาพที่ 4.5 แสดงผลการสกัดที่อุณหภูมิและอัตราส่วนในการสกัดต่าง ๆ ด้วยวิธีการเขย่า

4.2.5 การศึกษาผลของการสกัดด้วยวิธีการสั่นสะเทือนด้วยเสียง

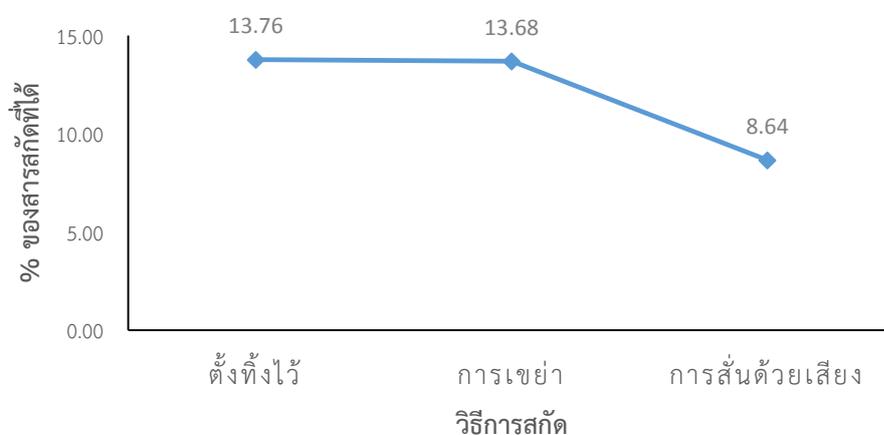
จากการศึกษาหาสภาวะที่เหมาะสมในการสกัดด้วยวิธีการสั่นสะเทือนด้วยเสียง ทำการสกัดด้วย 80 % เอทานอล เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 30, 40 และ 50 °C โดยใช้ อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:10, 1:15 และ 1:20 จากการศึกษพบว่า เมื่อใช้อุณหภูมิในการสกัด สูงขึ้นเปอร์เซ็นต์ของสารสกัดที่ได้จะสูงขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบการสกัดที่อัตราส่วน 1:10, 1:15 และ 1:20 ตามลำดับปริมาณสารสกัดที่ได้มี % สารสกัดที่ได้ไม่แตกต่างกันมากนักดังแสดงผลภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 แสดงผลการสกัดที่อุณหภูมิและอัตราส่วนในการสกัดต่าง ๆ ด้วยวิธีการสั่นสะเทือนด้วยเสียง

4.2.5 การศึกษาเปรียบเทียบผลของการสกัดด้วยวิธีต่าง ๆ

จากการศึกษาการสกัดสารสำคัญข้อ 4.2.1 ถึง 4.2.3 พบว่า การสกัดด้วยเอทานอลที่เหมาะสมที่สุดคือที่ความเข้มข้น 80% โดยใช้อัตราส่วนของพืชต่อตัวทำละลายเป็น 1:15 อุณหภูมิที่เหมาะสมในการสกัด คือ 40 °C โดยใช้เวลาในการสกัด 24 ชั่วโมง เมื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของวิธีการสกัดคือ การตั้งทิ้งไว้ การเขย่า และการสั่นสะเทือนด้วยเสียงดังแสดงในภาพที่ 4.7 พบว่า การสกัดด้วยวิธีการตั้งทิ้งไว้และการเขย่าจะให้เปอร์เซ็นต์ของสารสกัดที่ได้ไม่แตกต่างกันมากนัก แสดงให้เห็นว่าการเขย่าไม่มีผลต่อการละลายของสารสำคัญในตัวทำละลาย เมื่อใช้อุณหภูมิในการสกัดที่ 40 °C แต่จะได้เปอร์เซ็นต์ของสารสกัดที่สูงกว่าการใช้วิธีการสั่นสะเทือนด้วยเสียง

ภาพที่ 4.7 แสดงผลการเปรียบเทียบการสกัดด้วยวิธีต่าง ๆ

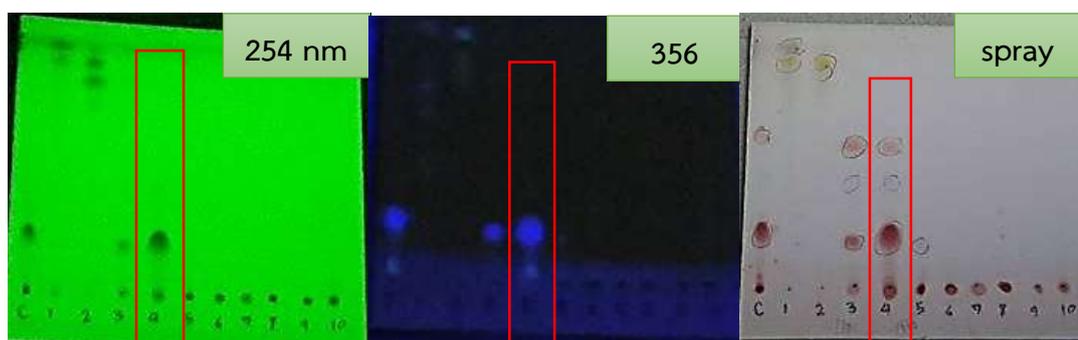
4.3. การแยกสารให้บริสุทธิ์ด้วยเทคนิค Column Chromatography

4.3.1 แบ่งสารสกัดชั้นเอทิลอะซิเตต (45 กรัม) แยกและทำให้บริสุทธิ์ด้วยเทคนิคทางโครมาโทกราฟี แบบคอลัมน์ชนิดเร็ว (Quick Column Chromatography) โดยใช้ระบบตัวทำละลายในการชะ 100 % CH_2Cl_2 ถึง 100 % methanol ทำการเพิ่มหัวที่ละ 10% เต็มครั้งละ 500 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 100 มิลลิลิตร เก็บรวมสารเป็นกลุ่ม ๆ โดยนำมาทำการทดสอบกลุ่มสารด้วยเทคนิค TLC ส่องภายใต้แสงอัลตราไวโอเล็ต (UV ที่ความยาวคลื่น 254, 365 nm) และ spray แผ่น TLC ด้วย *p*-anisaldehyde reagent นำแผ่น TLC ไปให้ความร้อนจนเกิดสีและนำกลุ่มสารที่คล้ายกันมารวมกัน แบ่งได้ทั้งหมด 10 กลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงสารที่แยกได้จากส่วนสกัดชั้นเอทิลอะซิเตตของแก่นมะหาด

กลุ่มที่	ระบบตัวชะ	น้ำหนัก (g)	ลักษณะสาร	% yield
1	100% Dichloromethane	0.4381	ของแข็งสีเหลือง	0.97
2	10-40% acetone/CH ₂ Cl ₂	0.5328	ของแข็งสีเหลือง	1.18
3	50-70% acetone/CH ₂ Cl ₂	0.4291	ของแข็งสีน้ำตาลปนเหลือง	0.95
4	80-90% acetone/CH ₂ Cl ₂	36.365	ของแข็งสีน้ำตาล	80.81
5	100% acetone	2.673	ของหนืดสีน้ำตาลเข้ม	5.94
6	10-20% methanol/acetone	1.834	ของหนืดสีน้ำตาลเข้ม	4.08
7	30-40% methanol/acetone	2.484	ของหนืดสีน้ำตาลเข้ม	5.52
8	50-70% methanol/acetone	1.7415	ของหนืดสีน้ำตาลเข้ม	3.87
9	80-90% methanol/acetone	0.0124	ของหนืดสีน้ำตาลเข้ม	0.027
10	100% methanol	129.8	ของหนืดสีน้ำตาลเข้ม	0.28

เมื่อนำมาทำการตรวจสอบกลุ่มสารด้วยเทคนิค TLC โดยใช้ระบบการชะที่ 5% methanol /CH₂Cl₂ จะแสดงดังภาพที่ 4.8 โดยสารในกลุ่มที่ 4 จะให้สีชมพูที่มีดวงใหญ่ที่สุด นอกจากนี้ยังพบสารที่ให้สีเหลืองและส้ม กับ spray reagent อีกประมาณ 2 กลุ่ม โดยจากการคำนวณหาค่า R_f จะมีค่าเท่ากับ 0.2, 0.4, 0.5 ตามลำดับ ซึ่งน่าจะเป็นสารจำพวกสตีวบิน ประกอบกับลักษณะของสารที่อยู่ในขวด มีลักษณะเป็นผลึกสีขาว ผสมอยู่ในของหนืดสีน้ำตาลที่มีน้ำหนักมากที่สุด ดังภาพที่ 4.9 จึงมีความน่าสนใจที่จะนำมาทำการแยกด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี

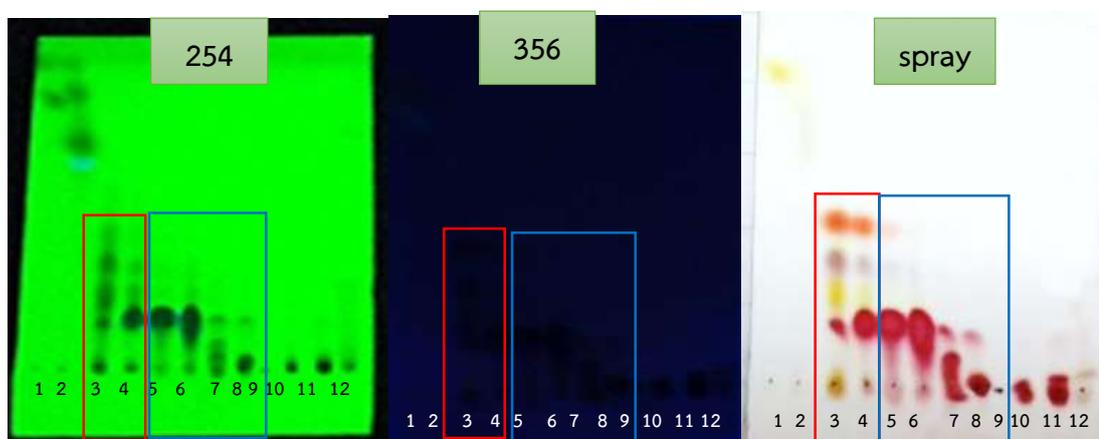
ภาพที่ 4.8 แสดงลักษณะที่ปรากฏบนแผ่น TLC เมื่อทำการส่องภายใต้แสงยูวี ที่ความยาวคลื่น 254, 365 นาโนเมตร และหลังให้ความร้อนกับ spray reagent

ภาพที่ 4.9 แสดงลักษณะสาร fraction 4 ภายในขวดของสารที่แยกได้จากโครมาโทกราฟีแบบคอลัมน์ชนิดเร็ว

4.3.1.1 แบ่งสารกลุ่มที่ 4 มา 11.05 กรัม มีลักษณะเป็นผลึกสีขาวปนกับของแข็งสีน้ำตาล ที่ได้จากการชะด้วยระบบ acetone-CH₂Cl₂ (30:60) จากการตรวจสอบด้วย TLC พบว่า จะให้ดวงสารสีชมพูกับ *p*-anisaldehyde reagent เป็นดวงที่ใหญ่ที่สุด จึงนำมาทำการแยกด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี โดยใช้คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 เซนติเมตร บรรจุ silica gel (7729) จำนวน 100 กรัม ได้ความสูง 15.5 เซนติเมตร เลือกใช้ระบบตัวทำละลายในการชะ 100% CH₂Cl₂ ถึง 100% methanol การเพิ่มขี้ที่ละ 0.5% ปริมาตรที่ใช้ระบบละ 300 มิลลิลิตร เก็บรวมสารเป็นกลุ่ม ๆ โดยนำมาทำการทดสอบกลุ่มสารด้วยเทคนิค TLC และนำกลุ่มสารที่คล้ายกันมารวมกันได้ทั้งหมด 12 กลุ่มสารย่อย (ภาคผนวกที่ ข-1)

จากการแยก เมื่อตั้งทิ้งไว้พบว่า มีของแข็งตกภายในภาชนะ แล้วนำมาทำการตรวจสอบด้วยเทคนิค TLC โดยใช้ระบบการชะ 5 % methanol/CH₂Cl₂ พบดวงสารสีส้มที่น่าสนใจ ในกลุ่มที่ 3 และ 4 เมื่อทำการเปรียบเทียบความเข้มข้นพบว่า มีขี้น้อยกว่าดวงสารสีชมพูที่พบเหมือนกันในกลุ่มที่ 5-11 แสดงดังภาพที่ 4.10 จึงนำมาทำการแยกต่อด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี

ภาพที่ 4.10 แสดงการสปอตสารทั้ง 12 กลุ่ม ที่ได้จากการแบ่งกลุ่มที่ 4 มาแยกด้วยเทคนิคคอลัมน์โครมาโทกราฟี

สารกลุ่มย่อยที่ 4.3 และ 4.4 มีน้ำหนักรวม 373.7 มิลลิกรัม เป็นของหนืดปนกับของแข็งสีน้ำตาล ได้จากการชะด้วยระบบ 1.5-4 % methanol/CH₂Cl₂ นำมาแยกด้วยต่อด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เซนติเมตร บรรจุ silica gel จำนวน 17 กรัม ได้ความสูง 8.5 เซนติเมตร ชะด้วยระบบตัวทำละลาย 100% hexane-100% acetone ทำการเพิ่มความมีขี้ผึ้ง 0.5% เติมระบบครั้งละ 100 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 5 มิลลิลิตร สารมีลักษณะเป็นของแข็งสีขาวปนน้ำตาล (75.8 มิลลิกรัม) นำมาแยกด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี (คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เซนติเมตร บรรจุ silica gel จำนวน 5 กรัม ได้ความสูง 9.5 เซนติเมตร ชะด้วยระบบตัวทำละลาย 100 % hexane-30 % acetone ทำการเพิ่มความมีขี้ผึ้ง 0.5% เติมระบบครั้งละ 100 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 5 มิลลิลิตร silica gel 5-100% acetone/CH₂Cl₂) และนำกลุ่มสารที่คล้ายกันมารวมกัน แบ่งได้ทั้งหมด 18 กลุ่มย่อย (ภาคผนวกที่ ข-2)

หลังจากการแยกสารกลุ่มที่ 4.3 และ 4.4 พบว่าสารในกลุ่มย่อยที่ 6 ให้ดวงสารสีส้มเพียงดวงเดียว กับ spray reagent เมื่อทำการตรวจสอบความบริสุทธิ์ของสารที่แยกได้ โดยทำการตรวจซ้ำหลาย ๆ รอบ จนพบว่ายังให้ดวงสารเพียงดวงเดียว แสดงในภาพที่ 4.11 จึงสนใจที่จะนำไปพิสูจน์โครงสร้างของสารด้วยเทคนิคทางสเปกโทรสโกปี จากการวิเคราะห์โครงสร้างด้วย NMR พบว่า สามารถแยกสารที่มีลักษณะเป็นผลึกรูปเข็มใส ไม่มีสี ประมาณ 70 มิลลิกรัม จึงนำไปวิเคราะห์โครงสร้างด้วย NMR ได้สารประกอบ B

ภาพที่ 4.11 แสดงดวงสารกลุ่มที่ 7 หลังจากนำสารกลุ่มที่ 4.3-4.4 มาแยกด้วยเทคนิคคอลัมน์โครมาโทกราฟี โดยระบบการชะที่ 40% acetone/hexane

กลุ่มย่อยที่ 4.5 และ 4.6 มีน้ำหนักรวม 3.1525 กรัม ของแข็งสีน้ำตาลปนเหลือง ได้จากการชะที่ระบบ 4-6% methanol/CH₂Cl₂ แยกด้วยต่อด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 เซนติเมตร บรรจุ silica gel (7729) จำนวน 35 กรัม ได้ความสูง 7 เซนติเมตร ชะด้วยระบบตัวทำละลาย 100% hexane – 30% acetone/hexane ทำการเพิ่มความมีขี้ผึ้ง 1% เติมระบบครั้งละ 250 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 50 มิลลิลิตร (ภาคผนวกที่ ข-3) สามารถแยกสารของแข็งสีเหลืองอ่อนได้ประมาณ 0.870 กรัม จึงนำไปวิเคราะห์โครงสร้างด้วย NMR ได้สารประกอบ A

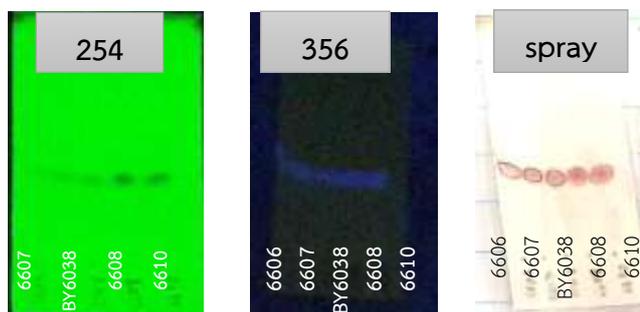
กลุ่มย่อยที่ 4.7 น้ำหนัก 2.0251 กรัม ของแข็งสีน้ำตาลปนเขียว ได้จากการชะที่ระบบ 6% methanol /CH₂Cl₂ นำมาแยกด้วยต่อด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 เซนติเมตร บรรจุ silica gel (7729) จำนวน 35 กรัม ได้ความสูง 9.5 เซนติเมตร ชะด้วยระบบตัวทำละลาย 100% hexane – 50% acetone/hexane ทำการเพิ่มความมีขี้ที่ละ 1% เติมระบบครั้งละ 200 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 100 มิลลิลิตร ได้ทั้งหมด 15 กลุ่มย่อย (ภาคผนวกที่ ข-4) สามารถแยกสารของแข็งสีเหลืองอ่อนได้ประมาณ 1.26 กรัม จึงนำไปวิเคราะห์โครงสร้างด้วย NMR ได้สารประกอบ A

กลุ่มย่อยที่ 4.8 น้ำหนัก 3.1428 กรัม ของแข็งสีน้ำตาลปนเทา ได้จากการชะที่ระบบ 7% methanol/CH₂Cl₂ นำมาแยกด้วยต่อด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5 เซนติเมตร บรรจุ silica gel (7729) จำนวน 50 กรัม ได้ความสูง 8.5 เซนติเมตร ชะด้วยระบบตัวทำละลาย 100% CH₂Cl₂ ถึง 10% methanol/CH₂Cl₂ ทำการเพิ่มความมีขี้ที่ละ 1% เติมระบบครั้งละ 300 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 50-100 มิลลิลิตร ได้ทั้งหมด 10 กลุ่มย่อย (ภาคผนวกที่ ข-5) สามารถแยกสารของแข็งสีเหลืองอ่อนได้ประมาณ 2.91 กรัม จึงนำไปวิเคราะห์โครงสร้างด้วย NMR ได้สารประกอบ A

กลุ่มย่อยที่ 4.9 น้ำหนัก 539 มิลลิกรัม ของแข็งสีน้ำตาล ได้จากการชะที่ระบบ 7-9% methanol/CH₂Cl₂ นำมาแยกด้วยต่อด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี คอลัมน์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง เซนติเมตร บรรจุ silica gel (7729) ชะด้วยระบบตัวทำละลาย 100% CH₂Cl₂ ถึง 5% methanol/CH₂Cl₂ ทำการเพิ่มความมีขี้ที่ละ 0.1 % เติมระบบครั้งละ 300 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 5 มิลลิลิตร เมื่อทำการรวมกลุ่มจะได้ทั้งหมด 10 กลุ่มย่อย นอกจากนี้ยังพบสารในกลุ่มสารที่ 3 ของแข็งสีเหลืองอ่อนประมาณ 16.3 มิลลิกรัม จึงนำไปวิเคราะห์โครงสร้างด้วย NMR ได้สารประกอบ A (sss6611) (ภาคผนวกที่ ข-6)

กลุ่มย่อยที่ 4.10 และ 4.11 มีน้ำหนักรวม 1.0291 กรัม ของหนืดสีน้ำตาลเข้ม ได้จากการชะที่ระบบ 10-30% methanol/CH₂Cl₂ นำมาแยกด้วยต่อด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี บรรจุ silica gel ชะด้วยระบบตัวทำละลาย 100% CH₂Cl₂ - 100% methanol ทำการเพิ่มความมีขี้ที่ละ 1% เติมระบบครั้งละ 300 มิลลิลิตร เก็บครั้งละ 50-100 มิลลิลิตร และนำกลุ่มสารที่คล้ายกันมารวมกันได้ทั้งหมด 11 กลุ่ม (ภาคผนวกที่ ข-7)

เมื่อทำการรวมสารที่ได้ทั้งหมด พบว่าสารประกอบ A ที่ได้จากการแยกทั้งหมดมาตรวจสอบความบริสุทธิ์ของสารด้วย TLC โดยระบบการชะ 5 % methanol/CH₂Cl₂ ทำการตรวจซ้ำ 5 รอบ พบว่าให้ดวงสารสีชมพูกับ spray reagent เพียงดวงเดียว ดังแสดงภาพที่ 4.12 นำสารประกอบ A ทั้งหมดรวมกัน ได้ 6.2503 กรัม นำไปพิสูจน์โครงสร้างด้วยเทคนิคทางสเปกโทรสโกปี

ภาพที่ 4.12 แสดงดวงของสารประกอบ A ทั้งหมดที่ได้จากการแยกด้วยคอลัมน์โครมาโทกราฟี

4.4 การพิสูจน์โครงสร้างของสารด้วยเทคนิคทางสเปกโทรสโกปี

สารบริสุทธิ์ที่แยกได้นำมาวิเคราะห์หาสูตรโครงสร้าง โดยใช้ข้อมูลทางสเปกโทรสโกปี

1) สารประกอบ A

เป็นของแข็งสีเหลืองปนน้ำตาล น้ำหนัก 5.04 กรัม mp 194-195 °C ค่า R_f 0.13 (5% methanol- CH_2Cl_2)

UV (λ_{max} ; methanol; nm) 239, 219

IR (ν ; cm^{-1}) 3176 (OH-stretching), 1589 (C=C, aromatic), 1516 (C=C, Olefin), 974 (C-O) cm^{-1}

$^1\text{H-NMR}$ และ $^{13}\text{C-NMR}$ (δ ; ppm; $\text{DMSO-}d_6$): แสดงในตารางที่ 4.3, 4.4

2) สารประกอบ B

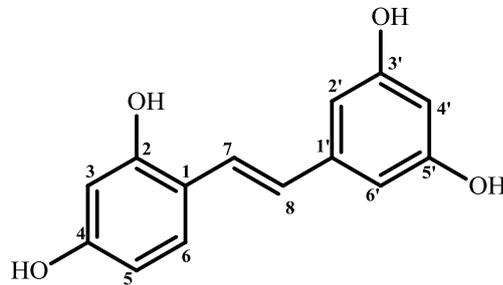
เป็นผลึกรูปเข็ม ไม่มีสี น้ำหนัก 70 มิลลิกรัม ค่า R_f 0.55 (5% MeOH- CH_2Cl_2)

UV (λ_{max} ; methanol; nm) 283, 206

IR (ν ; cm^{-1}) 3207 (OH-stretching), 1589 (C=C, aromatic), 1608 (C-H, aromatic)

$^1\text{H-NMR}$ และ $^{13}\text{C-NMR}$ (δ ; ppm; $\text{CDCl}_3+\text{DMSO-}d_6$): แสดงในตารางที่ 4.5, 4.6

สารประกอบ A

สารประกอบ A เป็นของแข็งสีเหลืองปนน้ำตาล จากข้อมูล UV จะแสดงค่าการดูดกลืนสูงสุด ($\lambda_{\max}$) ที่ 239 และ 219 นาโนเมตร ที่ใกล้เคียงกับข้อมูลที่เคยถูกรายงานไว้ก่อนหน้านี้ ($\lambda_{\max}$ 327, 301, 239, 218 nm (Soekamto, et al.2005) ข้อมูล IR ให้แก่การสั่นแบบยืดของหมู่ hydroxyl ที่ 3176.76 หมู่ C=C aromatic ที่ 1589.34 หมู่ Olefinic ที่ 1516.05 และหมู่ C-O ที่ 974.05 (C-O) cm^{-1}

ข้อมูล $^1\text{H-NMR}$ พบสัญญาณ δ_{H} (ppm) ที่ 6-7.5 เป็นสัญญาณโปรตอนของหมู่ aromatic, olefin ที่ δ (ppm) 6.06 (1H, brt, $J=2.0$ Hz, H-4'), 6.24 (1H, dd, $J=8.4, 2.31$ Hz, H-5), 6.32 (1H, d, $J=2.31$ Hz, H-3), 6.32 (2H, d, $J=2.0$ Hz, H-2'), 6.77 (1H, d, $J=16.5$ Hz, H-8), 7.15 (1H, d, $J=16.5$ Hz, H-7), 7.33 (1H, d, $J=8.4$ Hz, H-6) สัญญาณที่ δ (ppm) 9-10 เป็นสัญญาณโปรตอนของหมู่ hydroxy พบสัญญาณ brs ที่ δ_{H} (ppm) 9.15, 9.38, 9.58 จำนวน 4 โปรตอน จากค่า J ที่แสดงถึงโปรตอนที่เกี่ยวข้องกัน หากโปรตอนอยู่ใกล้กันค่า J จะเท่ากัน พบว่าที่ δ (ppm) 6.06, 6.32 มีค่า J เท่ากับเกิดการคู่ควบแบบ W coupling ที่แสดงค่า J น้อย ที่ δ 6.77, 7.15 มีค่า J ที่ 16.5 Hz เท่ากันเกิดการคู่ควบของหมู่ olefin แบบ *trans* จึงแสดงค่า J ที่มาก และที่ δ 6.24 มีค่า J เท่ากับ 8.4 Hz ที่เท่ากับ δ_{H} 7.33 จึงเกิดการคู่ควบที่อยู่บนวงแหวนมาติกเดียวกันแบบ *cis* ที่จัดแสดงในภาคผนวกที่ ค-1 จากข้อมูล $^{13}\text{C-NMR}$ พบ 12 สัญญาณ แสดงเป็น 14 คาร์บอน เมื่อนำมาวิเคราะห์ประเภทคาร์บอน ด้วยเทคนิค Dept 135, Dept 90 โดยให้สัญญาณตรงกันที่ δ_{C} 127.03 (C-6), 124.66 (C-8), 123.26 (C-7), 107.15 (C-5), 103.97 (C-2', C-6'), 102.64 (C-3), 101.35 (C-4') ซึ่งจัดเป็น methine carbon ทั้งหมด 8 คาร์บอน เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูล $^{13}\text{C-NMR}$ พบบางสัญญาณไม่ปรากฏใน Dept 135, Dept 90 เป็นการพิสูจน์ว่าคาร์บอนที่เหลือเป็น quaternary carbon ที่ δ_{C} 115.31 (C-1), 139.93 (C-1'), 157.96 (C-4), 155.87 (C-2), 158.33 (C-5', C-3') ทั้งหมด 6 คาร์บอน โดยแสดงในภาคผนวกที่ ค-2

การยืนยันโครงสร้างของสารประกอบ A ที่ใช้เทคนิค 2D NMR (COSY, HMQC และ HMBC แสดงในตารางที่ 4.4 ข้อมูล COSY ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรตอนที่ห่างกัน 3 พันธะ พบว่า H-5 สัมพันธ์กับ H-3, H-6 ในตำแหน่งที่ H-7 สัมพันธ์กับ H-8 ส่วนในตำแหน่งที่ H-2', H-4', H-6' มีความสัมพันธ์ระหว่างกันแสดงในภาพที่ 4.13 และภาคผนวกที่ ค-3 ข้อมูล HMQC ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรตอนกับคาร์บอนที่อยู่ติดกัน แสดงให้เห็นว่า H-4' มีความสัมพันธ์กับ C-4' เป็นการยืนยันว่า C อยู่ในตำแหน่งที่ 4' แล้วยังยืนยันว่า C ในตำแหน่งที่ C-5, C-3, C-7, C-8, C-6,

C-2', C-6' ตามลำดับ แสดงในภาคผนวกที่ ค-4 ข้อมูล HMBC ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรตอนกับคาร์บอนที่อยู่ห่างกันมากกว่า 1 พันธะ โดยพบความสัมพันธ์ของหมู่ hydroxy ที่ตำแหน่ง H-3' กับ C-2', C-3', C-4'; H-5' กับ C-4', C-5', C-6'; H-2 กับ C-1, C-2, C-3; H-4 กับ C-3, C-4, C-5 และยังพบความสัมพันธ์ของโปรตอนในตำแหน่งที่ H-7 กับ C-1, C-2, C-7, C-8; H-8 กับ C-1', C-7, C-8 ตามลำดับแสดงดังภาพที่ 4.14 และ ค.5 จากข้อมูล ^1H และ ^{13}C NMR ของสารประกอบ A เมื่อทำการสืบค้นข้อมูล พบว่า สารประกอบ A จัดเป็น *trans*-oxyresveratrol ที่เปรียบเทียบกับข้อมูล ^1H -NMR และ ^{13}C -NMR ที่ได้เคยรายงานไว้ ดังแสดงในตารางที่ 4.3 ที่ทำการบันทึกใน $\text{DMSO}-d_6$ เดียวกัน โดยให้ค่าที่ใกล้เคียงกัน

จากข้อมูลข้างต้นตลอดจนข้อมูล UV และ IR ของสารประกอบ A ใกล้เคียงกับ *trans*-oxyresveratrol (Likhitwitayawuid, et al., 2001) จึงสรุปได้ว่า สารประกอบ A มีโครงสร้างเป็น *trans*-oxyresveratrol หรือ *trans*-2,4,3',5'-tetrahydroxystilbene

ตารางที่ 4.3 ข้อมูล ^1H NMR และ ^{13}C NMR ของ oxyresveratrol และสารประกอบ A

ตำแหน่ง	oxyresveratrol		สารประกอบ A	
	$\delta^{13}\text{C}$	$\delta^1\text{H}$	$\delta^{13}\text{C}$	$\delta^1\text{H}$
1	115.4		115.3	
2	156.1		155.8	9.15 (brs, OH)
3	102.7	6.33 (d, $J=2.4$ Hz)	102.6	6.32 (d, $J=2.31$ Hz)
4	158.2		157.9	9.58 (brs, OH)
5	107.4	6.25 (dd, $J=8.4, 2.4$ Hz)	107.2	6.24 (dd, $J=8.4, 2.31$ Hz)
6	127.3	7.34 (d, $J= 8.4$ Hz)	127.0	7.33 (d, $J=8.4$ Hz)
7	123.3	7.15 (d, $J= 16.5$ Hz)	123.2	7.15 (d, $J=16.5$ Hz)
8	124.7	6.77 (d, $J= 16.5$ Hz)	124.6	6.77 (d, $J=16.5$ Hz)
1'	140.1		139.9	
2'	104.2	6.32 (d, $J=1.8$ Hz)	103.9	6.32 (d, $J= 2.0$ Hz)
3'	158.5		158.3	9.15 (brs, OH)
4'	101.5	6.08 (br,s)	101.3	6.06 (dt, $J=2.0$ Hz)
5'	158.5	6.35 (d, $J=1.8$ Hz)	158.3	9.38 (brs, OH)
6'	104.2		104.0	6.32 (d, $J= 2.0$ Hz)

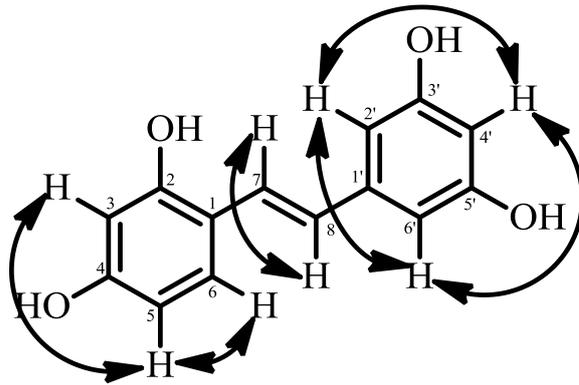
ตารางที่ 4.4 ข้อมูล ^1H NMR COSY HMQC และ HMBC ของสารประกอบ A

ตำแหน่ง	δ ^1H -NMR	COSY ^a	HMQC ^b	HMBC ^c
1				
2	9.15 (brs,OH)			C-1, C-2, C-3
3	6.32 (d, $J=2.31$ Hz)	H-5	C-3	
4	9.58 (brs,OH)			C-3, C-4, C-5
5	6.24 (dd, $J=8.4,2.31$ Hz)	H-3, H-6	C-5	
6	7.33 (d, $J=8.4$ Hz)	H-5	C-6	
7	7.15 (d, $J=16.5$ Hz)	H-7	C-7	C-1, C-2, C-7, C-8
8	6.77 (d, $J=16.5$ Hz)	H-8	C-8	C-1', C-7, C-8
1'				
2'	6.32 (d, $J= 2.0$ Hz)	H-4', H-6'	C-2'	
3'	9.15 (brs,OH)			
4'	6.06 (drt, $J=2.0$ Hz)	H-2', H-6'	C-4'	C-2', C-3', C-4'
5'	9.38 (brs,OH)			
6'	6.32 (d, $J= 2.0$ Hz)	H-2', H-4'	C-6'	C-4', C-5', C-6'

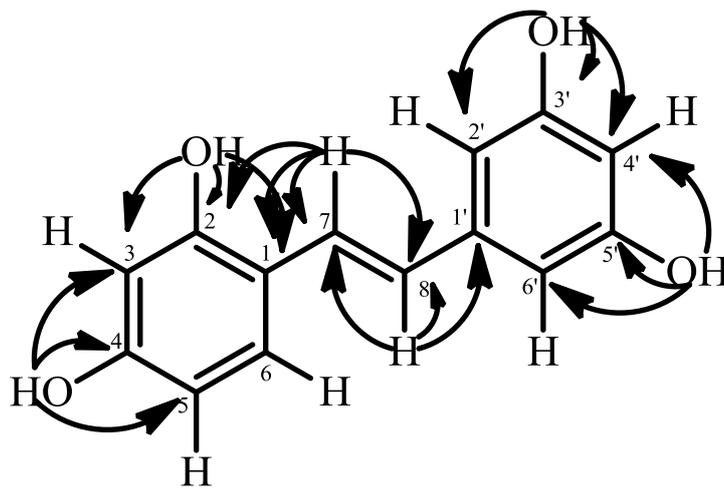
^aproton-proton correlation

^b1-bond heteronuclear ^1H - ^{13}C correlation

^clong range heteronuclear ^1H - ^{13}C correlation

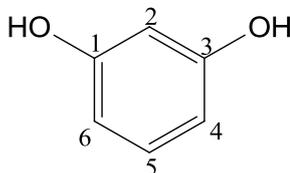

ภาพที่ 4.13 แสดงความสัมพันธ์ COSY ของสารประกอบ A

ภาพที่ 4.14 แสดงความสัมพันธ์ HMBC ของสารประกอบ A

สารประกอบ B

สารประกอบ B เป็นผลึกรูปเข็ม ไม่มีสี จากข้อมูล UV จะแสดงค่าการดูดกลืนสูงสุด ($\lambda_{\max}$) ที่ 283 และ 206 นาโนเมตร ข้อมูล IR ให้แถบการสั่นแบบยืดของหมู่ hydroxyl ที่ 3207 หมู่ C=C aromatic ที่ 1589 หมู่ Olefinic ที่ 1608 และหมู่ C-H ของ aromatic cm^{-1}

ข้อมูล $^1\text{H-NMR}$ พบสัญญาณ δ (ppm) ที่ 6-7 เป็นสัญญาณโปรตอนของหมู่ aromatic ที่ δ (ppm) 6.21 (1H, dd, $J=2$ Hz, H-2), 6.27 (2H, d, $J=2$ Hz, H-4, H-6), 6.86 (1H, t, $J=2$ Hz, H-5) สัญญาณที่ δ_{H} (ppm) 8-9 เป็นสัญญาณโปรตอนของหมู่ hydroxy พบสัญญาณ brs ที่ δ_{H} (ppm) 8.54 จำนวน 2 โปรตอน จากค่า J ที่แสดงถึงโปรตอนที่ใกล้เคียงกัน หากโปรตอนอยู่ใกล้กัน ค่า J จะเท่ากัน พบว่าที่ δ_{H} (ppm) 6.21, 6.27 มีค่า J เท่ากับเกิดการคู่ควบแบบ W coupling ที่แสดงค่า J น้อย จากข้อมูล $^{13}\text{C NMR}$ พบ 4 สัญญาณ แสดงเป็น 6 คาร์บอน เมื่อนำมาวิเคราะห์ประเภทคาร์บอน ด้วยเทคนิค Dept 135, Dept 90 โดยให้สัญญาณตรงกันที่ δ_{C} 129.20 (C-5), 106.26 (C-4, C-6), 102.49 (C-2) ซึ่งจัดเป็น methine carbon ทั้งหมด 4 คาร์บอน เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูล $^{13}\text{C NMR}$ พบบางสัญญาณไม่ปรากฏใน Dept 135, Dept 90 เป็นการพิสูจน์ว่าคาร์บอนที่เหลือเป็น quaternary carbon ที่ δ_{C} 157.83 (C-1, C-3) จำนวน 1 คาร์บอน

การยืนยันโครงสร้างของสารประกอบ B ที่ใช้เทคนิค 2D NMR (COSY, HMQC และ HMBC แสดงในตารางที่ 4.6) ข้อมูล COSY ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรตอนที่ห่างกัน 3 พันธะ พบว่า H-5 สัมพันธ์กับ H-4 ข้อมูล HMQC ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรตอนกับคาร์บอนที่อยู่ติดกัน แสดงให้เห็นว่า H-5 มีความสัมพันธ์กับ C-5 เป็นการยืนยันว่า C อยู่ในตำแหน่งที่ 5 แล้วยังยืนยันว่า C ในตำแหน่งที่ C-2, C-4, C-6 ตามลำดับ ข้อมูล HMBC ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโปรตอนกับคาร์บอนที่อยู่ห่างกันมากกว่า 1 พันธะ โดยพบความสัมพันธ์ของหมู่ hydroxy ที่ตำแหน่ง H-1 กับ C-1, C-2 และ C-6 ตามลำดับ จากข้อมูล ^1H และ $^{13}\text{C NMR}$ ของสารประกอบ B เมื่อทำการสืบค้นข้อมูล พบว่า สารประกอบ B จัดเป็น resorcinol ที่เปรียบเทียบข้อมูล $^1\text{H-NMR}$ และ $^{13}\text{C-NMR}$ ที่ (Rej, et al., 2005) ได้เคยรายงานไว้ดังแสดงตารางที่ 4.5 โดยให้ค่าที่ใกล้เคียงกัน

จากข้อมูลข้างต้นตลอดจนข้อมูล UV และ IR สารประกอบ B ใกล้เคียงกับของ resorcinol (Rej, et al., 2005) จึงสรุปได้ว่า สารประกอบ B มีโครงสร้างเป็น resorcinol หรือ 1,3-Benzenediol ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ข้อมูล ^1H NMR และ ^{13}C NMR ของ resorcinol และสารประกอบ B

ตำแหน่ง	resorcinol		สารประกอบ B	
	$\delta^{13}\text{C}$	$\delta^1\text{H}$	$\delta^{13}\text{C}$	$\delta^1\text{H}$
1	157.73	9.15	129.20	8.54 (1H, brs)
2	131.65	6.92	106.26	6.21 (1H, dd, $J=2$ Hz)
3	157.73	9.15	129.20	8.54 (1H, brs)
4	108.52	6.22	102.49	6.27 (1H, d, $J=2$ Hz)
5	103.55	6.21	157.83	6.86 (1H, t, $J=2$ Hz)
6	108.52	6.22	102.49	6.27 (1H, d, $J=2$ Hz)

ตารางที่ 4.6 ข้อมูล ^1H NMR COSY HMQC และ HMBC ของสารประกอบ B

ตำแหน่ง	$\delta^1\text{H}$ NMR	COSY ^a	HMQC ^b	HMBC ^c
1	8.54 (1H, brs)			C-1, C-2, C-6
2	6.21 (1H, dd, $J=2$ Hz)		C-2	
3	8.54 (1H, brs)		C-3	
4	6.27 (1H, d, $J=2$ Hz)	H-5	C-4	
5	6.86 (1H, t, $J=2$ Hz)	H-4	C-5	
6	6.27 (1H, d, $J=2$ Hz)		C-6	

^aproton-proton correlation

^b1-bond heteronuclear ^1H - ^{13}C correlation

^clong range heteronuclear ^1H - ^{13}C correlation

4.5 การทดสอบฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระ

จากการวิเคราะห์หาฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธี DPPH assay โดยใช้สารสกัดชั้นเอทิลอะซิเตตและเมทานอล ที่ความเข้มข้น 1000 มิลลิกรัมต่อลิตร นำมาวัดค่าการดูดกลืนคลื่นแสงที่ความยาวคลื่น 517 นาโนเมตร แล้วนำค่าที่ได้มาทำการคำนวณ % Radical scavenging activity จากสมการ

$$\% \text{ Radical scavenging activity} = \frac{\text{control absorbance} - \text{sample absorbance}}{\text{control absorbance}} \times 100$$

จากผลการวิเคราะห์หาปริมาณฟีนอลิกทั้งหมด และค่าความสามารถต้านอนุมูลอิสระ 50% (IC₅₀) ของสารสกัดหยาบจากแก่นมะหาด เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกันจะแสดงผลดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ตารางเปรียบเทียบค่าความสามารถต้านอนุมูลอิสระ 50% (IC₅₀) ของสารสกัดหยาบเทียบกับสารลายมาตรฐานวิตามินซี

สาร	IC ₅₀ (µg/mL)	ปริมาณสารประกอบฟีนอลิก (mg GAE/g extract)
สารละลายมาตรฐานวิตามินซี	2.39	-
สารสกัดหยาบชั้นเอทิลอะซิเตต	53.71	210.16 ± 2.30
สารสกัดหยาบชั้นเมทานอล	61.70	153.85 ± 1.51
สารสกัดหยาบชั้นเอทานอล	60.71	175.96 ± 1.18

จากตารางเปรียบเทียบฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระของสารมาตรฐานวิตามินซีและสารสกัดหยาบจากแก่นมะหาดชั้นต่าง ๆ พบว่า วิตามินซีจะมีฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระดีกว่าสารสกัดหยาบจากแก่นมะหาดประมาณ 25 เท่า เมื่อเปรียบเทียบฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระของสารสกัดหยาบแต่ละชั้นมีฤทธิ์ที่ใกล้เคียงกัน โดยสารสกัดหยาบชั้นเอทิลอะซิเตตจะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระสูงที่สุด รองลงมา คือ สารสกัดหยาบชั้นเอทานอล และเมทานอล ตามลำดับ ซึ่งผลของฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระจะสอดคล้องกับปริมาณสารประกอบฟีนอลิกทั้งหมด พบว่า สารสกัดหยาบชั้นเอทิลอะซิเตตมีปริมาณสารประกอบฟีนอลิกทั้งหมดสูงที่สุด จะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระสูงที่สุด เมื่อเทียบกับสารสกัดชั้นเมทานอล (Singhatong et al., 2010)

เมื่อนำสารสกัดชั้นเอทิลอะซิเตตมาทำการแยกสารให้บริสุทธิ์ด้วยเทคนิคโครมาโทกราฟีแบบคอลัมน์ชนิดเร็ว โดยบรรจุด้วยซิลิกาเจลและชะด้วยตัวทำละลายอินทรีย์ สามารถแยกสารได้ทั้งหมด 8 กลุ่มสาร (F1-F8) เมื่อนำกลุ่มสารทั้ง 8 กลุ่มทำการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธีการ DPPH และ ABTS ดังแสดงผลในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระของกลุ่มสารที่แยกสารสกัดชั้นเอทิลอะซิเตตด้วยวิธี DPPH และ ABTS

กลุ่มสาร	DPPH IC ₅₀ (µg/mL)	ABTS IC ₅₀ (µg/mL)
F1	> 1000	> 1000
F2	> 1000	884.80 ± 18.05
F3	46.87 ± 0.35	26.31 ± 0.28
F4	41.28 ± 0.19	23.86 ± 0.27
F5	81.38 ± 1.45	31.46 ± 0.80
F6	89.53 ± 0.19	37.05 ± 0.45
F7	77.34 ± 1.25	41.17 ± 0.63
F8	142.48 ± 0.58	129.67 ± 2.79

จากผลการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของกลุ่มสารที่แยกได้จากสารสกัดชั้นเอทิลอะซิเตตพบว่า กลุ่มสาร F3 และ F4 จะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระใกล้เคียงกัน และดีที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มสารอื่น ๆ โดยจะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระด้วยวิธี DPPH มีค่าเท่ากับ 46.87 ± 0.35 และ 41.28 ± 0.19 µg/mL ตามลำดับและวิธี ABTS จะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระมีค่าเท่ากับ 26.31 ± 0.28 และ 23.86 ± 0.27 µg/mL ตามลำดับ

จากการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระจะพบว่า กลุ่มสาร F4 จะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระสูงที่สุดจึงนำมาทำการแยกสารให้บริสุทธิ์ด้วยเทคนิคคอลัมน์โครมาโทกราฟี และทำการพิสูจน์โครงสร้างของสารบริสุทธิ์ที่ได้ด้วยเทคนิคสเปกโทรสโกปี สามารถแยกสารบริสุทธิ์ได้ 2 ชนิด คือ สาร resorcinol และ oxyresveratrol เมื่อนำมาทดสอบฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระดังแสดงผลในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระของสารบริสุทธิ์ที่แยกได้ ด้วยวิธี DPPH และ ABTS

สาร	DPPH IC ₅₀ (µg/mL)	ABTS IC ₅₀ (µg/mL)
กลุ่ม F4	41.28 ± 0.19	23.86 ± 0.27
สารประกอบ B (resorcinol)	11.16 ± 0.15	10.93 ± 0.23
สารประกอบ A (oxyresveratrol)	20.18 ± 0.10	22.13 ± 0.34
trolox	5.83 ± 0.26	10.10 ± 0.29

จากผลการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของกลุ่มสาร F4 และสารบริสุทธิ์ที่แยกได้คือ resorcinol และ oxyresveratrol จากการทดสอบฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระของสารบริสุทธิ์ที่แยกได้ ด้วยวิธี DPPH และ ABTS assay พบว่า สาร resorcinol จะมีฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระที่ดีกว่าสาร

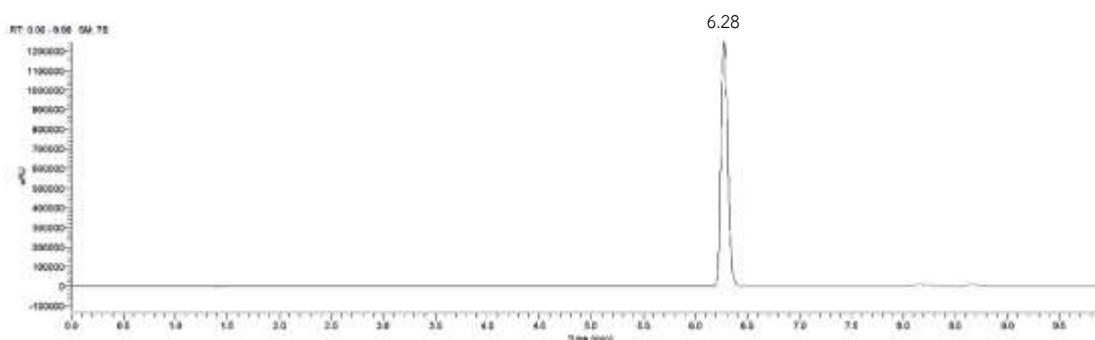
oxyresveratrol เมื่อทำการทดสอบด้วยวิธี DPPH จะแสดงค่า IC_{50} เท่ากับ 11.16 ± 0.15 และ 20.18 ± 0.10 $\mu\text{g/mL}$ ตามลำดับ และเมื่อทำการทดสอบด้วยวิธี ABTS จะแสดงค่า IC_{50} เท่ากับ 10.93 ± 0.23 และ 22.13 ± 0.34 $\mu\text{g/mL}$ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า สาร resorcinol จะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระได้ดีกว่าสาร oxyresveratrol ประมาณ 2 เท่า ทั้งการทดสอบด้วยวิธี DPPH และ ABTS นอกจากนี้สาร resorcinol จะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระได้ดีกว่ากลุ่มสาร F4 ประมาณ 4 เท่า ส่วนสาร oxyresveratrol จะแสดงฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระได้ดีกว่ากลุ่มสาร F4 ประมาณ 2 เท่า โดยผลการทดสอบฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระมีแนวโน้มเดียวกันทั้ง 2 วิธีการทดสอบ เมื่อเปรียบฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระของสารบริสุทธิ์ที่แยกได้เมื่อเทียบกับสารมาตรฐาน trolox จะพบว่าเมื่อทำการทดสอบด้วยวิธี DPPH สาร resorcinol และ oxyresveratrol จะมีฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระน้อยกว่า ประมาณ 2 และ 4 เท่าตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยวิธี ABTS พบว่าประสิทธิภาพการต้านอนุมูลอิสระของสาร resorcinol กับ trolox จะมีค่าใกล้เคียงกัน แสดงค่า IC_{50} เท่ากับ 10.93 ± 0.23 และ 10.10 ± 0.29 $\mu\text{g/mL}$ ตามลำดับ ส่วนสาร oxyresveratrol จะมีประสิทธิภาพการต้านอนุมูลอิสระที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับสารมาตรฐาน trolox แสดงค่า IC_{50} เท่ากับ 22.13 ± 0.34 $\mu\text{g/mL}$

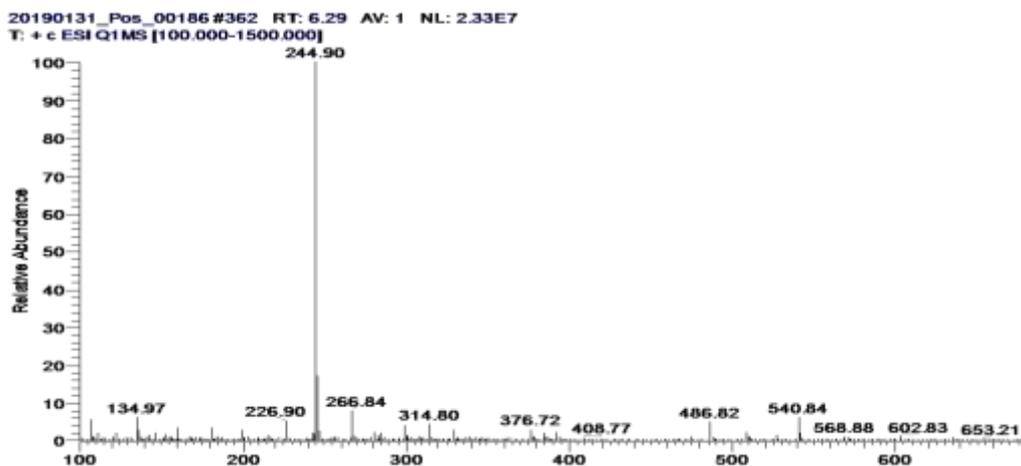
4.6 การวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัดจากแก่นมะหาด

4.6.1 การตรวจสอบความบริสุทธิ์ของสาร oxyresveratrol ที่แยกได้จากแก่นมะหาด

จากการวิเคราะห์หาปริมาณของสาร oxyresveratrol ที่แยกได้จากแก่นมะหาด ด้วยเทคนิค High Performance Liquid Chromatography (HPLC) เทียบกับสารมาตรฐาน พบว่า สาร oxyresveratrol สามารถแยกออกมาได้ที่เวลา 6.28 นาที และเป็นสารองค์ประกอบหลัก แต่ยังมีสารอื่นปนเปื้อนอยู่เล็กน้อย ดังแสดงโครมาโทแกรมในภาพที่ 4.15 เมื่อนำไปวิเคราะห์มวลโมเลกุลของสารที่แยกได้ ด้วยเทคนิคแมสสเปกโทสโกปี (MS) ดังแสดงโครมาโทแกรมในภาพที่ 4.16 จะพบพีคสูงสุดโดยมีค่ามวลต่อประจุ (m/z) เท่ากับ 244.90 $[M-H]^+$ ซึ่งตรงกับมวลโมเลกุลของสาร oxyresveratrol จากข้อมูลของ NMR และ MS ยืนยันว่าสารที่แยกได้เป็นสาร oxyresveratrol

ภาพที่ 4.15 แสดงโครมาโทแกรมของสาร oxyresveratrol ที่แยกได้จากแก่นมะหาด

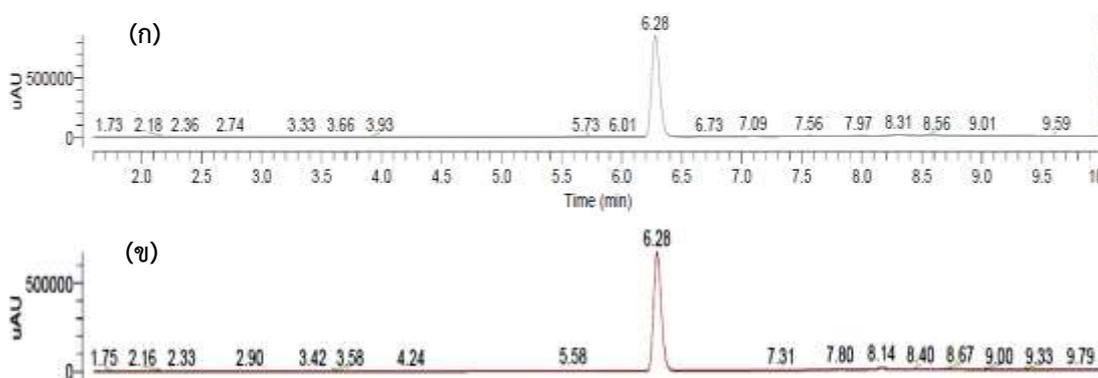

ภาพที่ 4.16 แสดงมวลโมเลกุลของสาร oxyresveratrol ที่แยกได้จากแก่นมะหาด

4.6.2 การวิเคราะห์หาปริมาณสาร oxyresveratrol

4.6.2.1 การวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารบริสุทธิ์ที่แยกได้

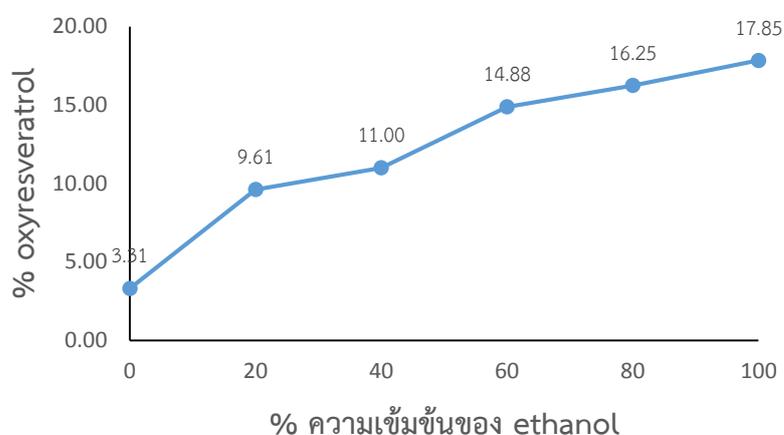
จากการวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารบริสุทธิ์ที่แยกได้จากแก่นมะหาดเปรียบเทียบกับสารมาตรฐาน ดังแสดงในภาพที่ 4.17 พบว่าสารที่แยกได้มีโครมาโทแกรมที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสารมาตรฐาน โดยจะพบสารที่แยกออกมาได้ที่เวลา 6.28 นาที และเป็นสารองค์ประกอบหลัก เมื่อทำการเปรียบเทียบปริมาณกับสารมาตรฐานพบว่าสารบริสุทธิ์ที่แยกได้มีปริมาณของสาร oxyresveratrol เท่ากับ 741.09 $\mu\text{g/mL}$ ซึ่งคิดเป็นความบริสุทธิ์ของสาร เท่ากับ 74.11 % ดังนั้นจึงมีนำสารบริสุทธิ์ที่ได้ไปทำการตกผลึกซ้ำเพื่อให้มีความบริสุทธิ์มากขึ้น ซึ่งจะสามารถพัฒนาสารบริสุทธิ์ที่แยกได้เป็นสารมาตรฐานต่อไป

ภาพที่ 4.17 แสดงโครมาโทแกรมเปรียบเทียบระหว่างสารมาตรฐาน (ก) และสาร oxyresveratrol ที่แยกได้ (ข)

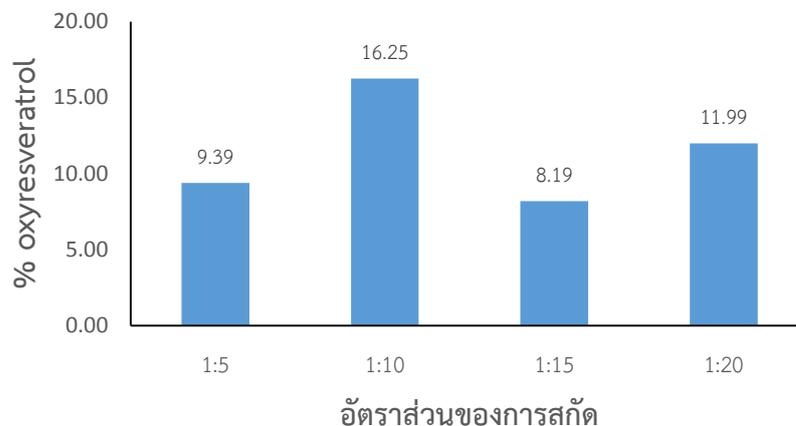
4.6.2.2 การวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัด

1) จากการวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่สกัดด้วยเอทานอลที่ความเข้มข้นต่าง ๆ ตั้งแต่ 0 % ถึง 100 % เมื่อนำปริมาณที่ได้มาคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสาร oxyresveratrol ในสารสกัดจะได้ดังภาพที่ 4.18 พบว่า สาร oxyresveratrol จะละลายออกมาได้มาเมื่อความเข้มข้นของเอทานอลเพิ่มขึ้น โดยการใช้ 80 % กับ 100 % เอทานอลในการสกัด จะมีประสิทธิภาพในการสกัดสารได้ไม่แตกต่างกันมากนัก เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายและการนำสารสกัดที่ได้ไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การสกัดด้วย 80 % จะให้สารสกัดที่มีความปลอดภัยมากกว่า

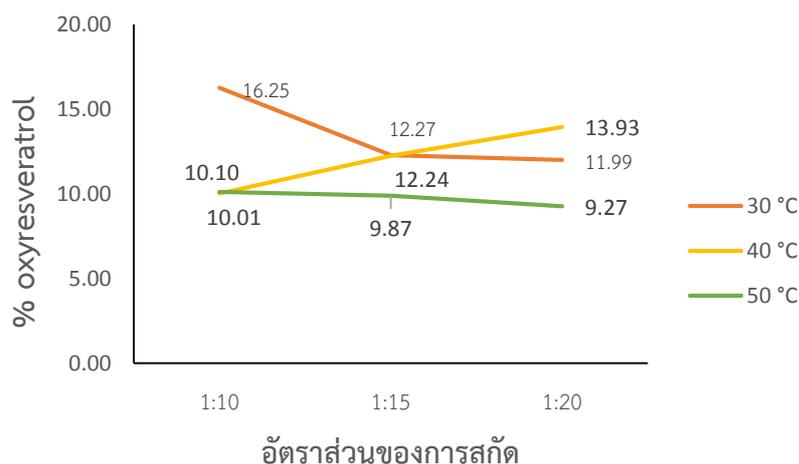
ภาพที่ 4.18 แสดงเปอร์เซ็นต์ของสาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่เอทานอลความเข้มข้นต่าง ๆ

2) จากการวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่สกัดด้วย 80 % เอทานอล ที่อัตราส่วนระหว่างพืชต่อตัวทำละลายในการเป็น 1:5 1:10 1:15 และ 1:20 เมื่อนำมาคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสาร oxyresveratrol ในสารสกัดจะได้ดังภาพที่ 4.19 พบว่า อัตราส่วนของการสกัดเป็น 1: 10 สามารถสกัดสาร oxyresveratrol ออกมาได้มากที่สุดคิดเป็น 16.25 %

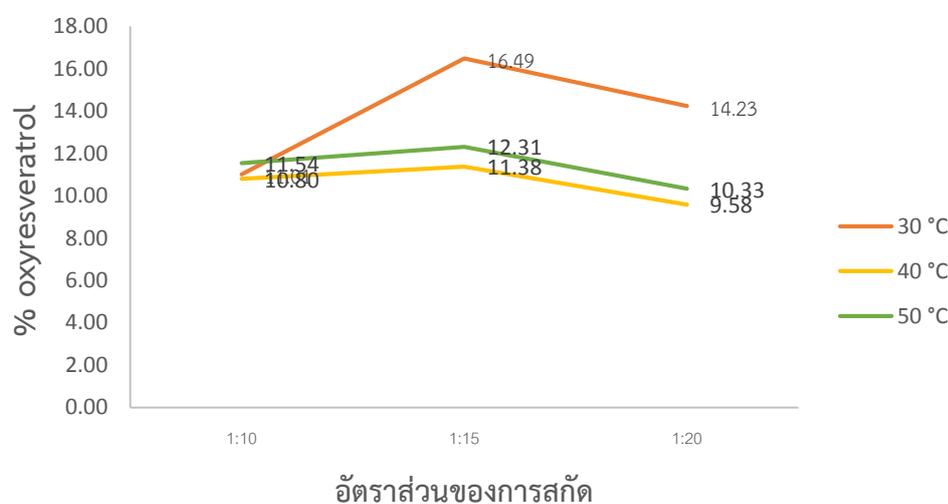
ภาพที่ 4.19 แสดงเปอร์เซ็นต์สาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่ได้โดยสกัดด้วย 80 % เอทานอลที่อัตราส่วนต่าง ๆ

3) จากการวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่สกัดด้วย 80 % เอทานอล อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:10 1:15 และ 1:20 ด้วยวิธีการแช่ โดยเปรียบเทียบอุณหภูมิในการสกัดที่ 30 40 และ 50 °C จากการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสาร oxyresveratrol ในสารสกัดจะได้ดังภาพที่ 4.20 พบว่า เมื่อทำการสกัดที่อุณหภูมิ 30 °C สามารถสกัดสาร oxyresveratrol ออกมาได้มากที่สุด เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น พบว่า ปริมาณของสาร oxyresveratrol มีปริมาณที่น้อยลง ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการเสถียรภาพของสารที่อุณหภูมิสูง เมื่อทำการสกัดที่อุณหภูมิเดียวกัน โดยอัตราส่วนในการสกัดที่สูงขึ้น พบว่า ปริมาณสาร oxyresveratrol ที่ไม่มีเปอร์เซ็นต์ไม่แตกต่างกันมาก ดังนั้นอุณหภูมิในการสกัดที่เหมาะสมคือที่ 30 °C

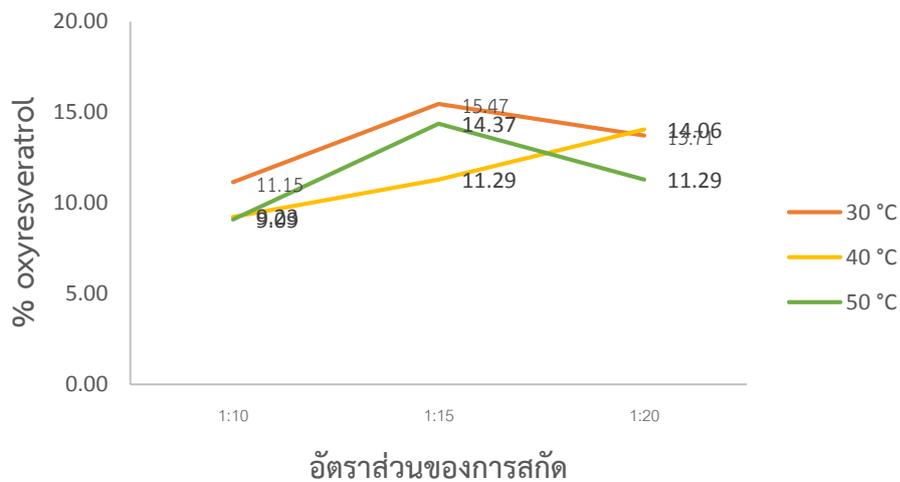
ภาพที่ 4.20 แสดงเปอร์เซ็นต์สาร oxyresveratrol ในสารสกัด ที่อุณหภูมิ 30, 40 และ 50 °C โดยใช้อัตราส่วนในการสกัดต่าง ๆ

4) จากการวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่สกัดด้วย 80 % เอทานอล อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:10 1:15 และ 1:20 ด้วยวิธีการเขย่า โดยเปรียบเทียบ อุณหภูมิในการสกัดที่ 30 40 และ 50 °C จากการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสาร oxyresveratrol ในสารสกัดจะได้ดังภาพที่ 4.21 พบว่า เมื่อทำการสกัดที่อุณหภูมิ 30 °C โดยการเขย่าสามารถสกัด สาร oxyresveratrol ออกมาได้มากที่สุด เมื่อใช้อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:15 ได้เปอร์เซ็นต์สาร เท่ากับ 16.49 % เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นพบว่าปริมาณของสาร oxyresveratrol มีปริมาณที่น้อยลง เมื่อ เทียบเปอร์เซ็นต์สาร oxyresveratrol ที่สกัดด้วยอัตราส่วน 1:10 ที่อุณหภูมิ 30 °C ด้วยวิธีการแช่ มีเปอร์เซ็นต์เท่ากับ 16.25 % จากการศึกษาพบว่าค่าที่ได้ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นการสกัดด้วย วิธีการเขย่าไม่มีผลต่อปริมาณสาร oxyresveratrol ที่ละลายออกมาในตัวทำละลาย

ภาพที่ 4.21 แสดงเปอร์เซ็นต์สาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่อุณหภูมิ 30, 40 และ 50 °C โดยใช้อัตราส่วนในการสกัดต่าง ๆ ด้วยวิธีการเขย่า

5) จากการวิเคราะห์ปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่สกัดด้วย 80 % เอทานอล อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:10 1:15 และ 1:20 ด้วยวิธีการการสั่นสะเทือนด้วยเสียงโดยเปรียบเทียบอุณหภูมิในการสกัดที่ 30 40 และ 50 °C จากการคำนวณหาเปอร์เซ็นต์ของสาร oxyresveratrol ในสารสกัดจะได้ดังภาพที่ 4.22 พบว่า เมื่อทำการสกัดที่อุณหภูมิ 30 °C โดยการสั่นสะเทือนด้วยเสียงสามารถสกัดสาร oxyresveratrol ออกมาได้มากที่สุดในทุกอัตราส่วนเมื่อกับอุณหภูมิอื่น ๆ แต่ปริมาณที่สกัดจะได้น้อยกว่าวิธีการแช่ และวิธีการเขย่า

ภาพที่ 4.22 แสดงเปอร์เซ็นต์สาร oxyresveratrol ในสารสกัดที่อุณหภูมิ 30, 40 และ 50 °C โดยใช้อัตราส่วนในการสกัดต่าง ๆ ด้วยวิธีการสันสเทือนด้วยเสียง

จากการศึกษาหาปริมาณสาร oxyresveratrol ในสารสกัด พบว่า สภาวะที่เหมาะสมในการสกัดสาร oxyresveratrol จากแก่นมะหาด สภาวะที่สกัดสารออกมาได้ดีที่สุด คือ การสกัดด้วย 80 % เอทานอล ใช้อัตราส่วนในการสกัดเป็น 1:10 โดยทำการสกัดที่อุณหภูมิ 30 °C ด้วยวิธีการแช่ (maceration) ตั้งทิ้งไว้เป็นเวลา 24 ชั่วโมง จะสกัดสารได้สูงที่สุดคิดเป็น 16.25 %